

Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) Finansal Oranlar Üzerindeki Etkisi: Bist'de Bir Araştırma¹

Effects of the Transition to International Financial Reporting Standards on financial ratios: A Research in Bist

Yusuf GÖR²
Selim CENGİZ³
M.Şükrü DİLSİZ⁴

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Uluslararası Muhasebe Standartlarının (UFRS) finansal oranlar üzerindeki muhtemel etkilerini incelemektir. Bu kapsamda UFRS Öncesi (2000-2004) ve UFRS Sonrası (2005-2009) dönemlerde BİST'te sürekli olarak işlem gören 85 işletme analize dahil edilmiştir. Analiz iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. İlk olarak işletmelerin standartlar öncesi ve sonrası her bir finansal orana ait ortalamaları hesaplanmış ve sonuçlar karşılaştırılmıştır. Daha sonra ise UFRS'nin finansal oranlar üzerindeki etkisini ölçmek için Kolmogorov-Smirnov / Shapiro-Wilk Normallik ve Wilcoxon İşaret Testi analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, BİST'te faaliyet gösteren işletmelerin UFRS öncesi ve UFRS sonrası hazırlanmış finansal tablolardan elde edilen finansal oranlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Muhasebe Standartları, Finansal Oranlar

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the possible effects of the International Accounting Standards (IFRS) on financial ratios. In this context, pre-IFRS (2000-2004) and after IFRS (2005-2009) in the period from bi-continuous operation 85 who have been involved in business analysis. Analysis was carried out in two stages. First we calculated the average ratio of each standard before and after the operation and the results were compared. Then to measure the impact on the IFRS financial statement analysis Kolmogorov-Smirnov / Shapiro-Wilk normality test and Wilcoxon Signed analysis was used. According to the results, among the enterprises that operate in the pre-IFRS and IFRS bist 'derived from financial statements prepared after the financial ratios were determined that no significant difference statistically significant.

Keywords: International Accounting Standards, Financial Ratios

¹ Bu çalışma 13-15 Ekim 2016 tarihleri arasında Elazığ-Türkiye'de yapılan 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd.Doç.Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF, Bankacılık ve Finans Bölümü, ygor@karatekin.edu.tr

³ Yrd.Doç.Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF, Bankacılık ve Finans Bölümü, scengiz@karatekin.edu.tr

⁴ Öğr.Gör., Kırıkkale Üniversitesi MYO, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü, msdilsiz@hotmail.com

1. Giriş

Bir bilgi sistemi olan muhasebeden beklenen faydaların sağlanabilmesi güvenilir finansal tabloların üretilmesine bağlıdır. Finansal tabloların güvenilir olması tüm dünyada ortak kabul görmüş muhasebe politikalarının uygulanması ile mümkündür. Bunu sağlayacak olan muhasebe standartlarıdır (Kuba, 2007, s.18). Bu kapsamda, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile halka açık ve hisse senedi sermaye piyasasında işlem gören firmaların mali sonuçlarını raporlamada uymaları gereken ve uluslararası arenada geçerli olan düzenlemeler getirilmiştir. Avrupa birliğine (AB) üye ülkeler ile aday ülkeler 2005 yılı Ocak ayı itibariyle bu standartları uygulamaya başlamışlardır. AB aday ülkelerden ülkemizde de Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören işletmeler finansal raporlamalarını 2005 yılı Ocak ayından itibaren uluslararası raporlama standartlarına uygun şekilde yapmaktadırlar (Ahmet vd., 2015, s.79). Ancak Türkiye'de, UFRS'ye geçiş döneminde hazırlanan finansal tablolarda, geçiş etkilerini yansıtan düzeltme kayıtlarına ilişkin dipnot sunumu zorunluluğu olmadığı için, konuyla ilgili yapılan ilk çalışmalarda geçişin etkilerini tutar olarak veya UFRS'nin hangi standartlarına yönelik uygulamalardan kaynaklandığını gösteren bir çalışma yoktur (Seçer, 2009, s.11). Konuyla ilgili yapılan çalışmalar, anket uygulaması veya hayali bir şirket üzerinde UFRS düzeltmelerinin yapılması ve sonuçlarının değerlendirilmesi şeklindedir.

UFRS'nin muhasebe sistemlerine getirdiği köklü değişiklikler nedeni ile mevcut finansal tablo tanımı, biçimi ve içerikleri farklılaşmıştır. Bu farklılaşmanın oran analizine yansımaları bilimsel araştırmalara konu olabilecek niteliktedir. UFRS ile birlikte hangi hesapların kullanımına devam edildiği, hangilerinin kaldırıldığı, hangi hesapların birleşerek ne tür hesaplar ortaya çıkardığı, hesap sınıflandırma ve gruplandırmalarının eskisi gibi devam edip etmediği, yeni ortaya çıkan tablolara göre oran analizinde kullanılacak formüllerin pay ve paydalarına hangi hesapların dahil edilip edilmeyeceği, hangi hesaplardan hangi hesaplara aktarımların gerçekleşmesi gerektiği, finansal tablolardaki tüm unsurlarda ertelenmiş vergi etkisinin olup olmadığı, gerçekleştirilecek oran analizinde oranların ne tür davranışlar gösterdiği, bu davranışların nasıl yorumlanması gerektiği, UFRS ve mevcut muhasebe düzenine bakılarak karşılaştırılmalı olarak yanıtlanması gerekmektedir (Balci, 2012, s.4688).

UFRS ile birlikte finansal tabloların analizinde ve dünyadaki sermaye piyasalarında işlem gören işletmelerin hisse senetlerinin değerlendirilmesinde uluslararası anlamda daha doğru sonuçlar elde edilmesi beklenmektedir. Bu kapsamda, Hung ve Subramanyam (2007), "UFRS'ye geçişin finansal tablolar üzerindeki etkisini incelemek önemlidir. Çünkü UFRS'ye geçiş, sermaye piyasalarının etkinliğinin artması gibi birçok dolaylı ekonomik etkiler sağlamış olsa da, doğrudan tek etkisi değişen finansal tablolardır" demiştir (Akt. Sultanoğlu, 2014, s.2).

UFRS, ulusal finansal raporlama standartlarıyla karşılaştırıldığında; finansal varlıkların ve borçların gerçeğe uygun değerle değerlendirilmesini, bilançoda benzer yapıda veya özel amaçlı araçların kayıtlarda yer alması, maddi olmayan duran varlıkların bilançoda daha belirgin olması, şerefiyenin yıllık değer testine tabi tutulması ve finansal tablolarda kâr veya zararın gerçek anlamda gözükmemesidir. Böylece, IFRS'de işletmenin varlıklarının gerçeğe uygun değerde ölçülmesi, net gelir ve net varlıklarının ve finansal analizinin önemli derecede farklı olarak gözükmemesine neden olmaktadır (Akgün, 2013, s.11). Öte yandan, konuyla ilgili yapılan çalışmalar sonucunda UFRS'lerin finansal tablolarda en çok etkilediği kalemler Tablo 1'de gösterilmiştir (Monica ve Teodori, 2008, s.8):

Tablo 1:UFRS'lerin Finansal Tablolarda Etkilediği Başlıca Kalemler/Hesaplar

Maddi Olmayan Duran Varlıklar	Karşılıklar
Sermaye	Hasılat
Maddi Duran Varlıklar	Finansal Araçlar
Gelir Vergisi	Çalışanlara Sağlanan Faydalar
Stoklar	Borçlar
Alacaklar	

Bu çalışma, Türkiye'de BİST'de sürekli bir şekilde faaliyet gösteren işletmelerin UFRS'ye geçişin ardından finansal oranlarındaki değişimi Türkiye özelinde tespit etmeyi amaç edinmiştir. Bu kapsamda UFRS'ye göre düzenlenmiş finansal tablolardan ve ulusal mevzuata göre düzenlenmiş finansal tablolardan elde edilen finansal oranlar arasındaki farklılıkları ortaya koymayı konu edinmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde, analiz kapsamındaki işletmelerin belirlenmesine, ilgili literatürün incelenmesine, hipotezlerin oluşturulmasına, oluşturulan hipotezlerin test edilmesine, çalışmanın veri ve metodolojisine ilişkin bilgilere, çalışma bulgularına ve son olarak çalışmada ulaşılan sonuçlar hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2. Literatür Araştırması

UFRS’nin finansal tablolar üzerindeki etkisi çeşitli araştırmacılar tarafından ele alınmıştır. Bu araştırmaların birçoğunda UFRS’nin finansal tablolar ve dolayısıyla finansal oranlar üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir. Genel olarak UFRS, kar veya kapsamlı kar yanında bilançoda varlıklar, borçlar ve özkaynak hesaplarını etkileyen gerçeğe uygun muhasebeye dayanmaktadır. Ancak UFRS’nin uygulanması sonucu finansal oranlardaki değişimin artış veya azalış yönünde olacağına yönelik kesin kuralların ortaya konması doğru olmayacaktır. Çünkü UFRS’ye geçişle birlikte finansal oranların hem payını hem de paydasını etkileyebilecek birçok değişkenlerin bulunmasıdır. Burada önemli olan pay veya paydadaki değişimin oranıdır. Kısacası, işletmelerin faaliyetlerine bağlı olarak standartların uygulanması sonucu bir işletmenin belirli bir oranında artış meydana gelebilirken diğer bir işletmede etki kendisini azalış şeklinde gösterebilir (Yenigün ve Aydemir, 2015, s.64).

Literatürde yer alan ve çalışma kapsamı içerisinde UFRS’nin finansal oranlar üzerine etkisi olan faktörlere ilişkin bulgulara yer veren araştırmalardan bazıları, aşağıda yer alan Tablo 2’de özetlenmiştir;

Tablo 2: Literatür Taraması

Yazarlar/ Çalışma Yılı	Örneklem ve Çalışmanın Veri Seti	Yöntem	Çalışma Sonuçları
Kutukız (2005)	Halka açık 6 işletmenin 1999-2003 dönemi verileri kullanılarak faaliyet kar marjı, net kar marjı ve varlık verimi arasında ilişkinin işletme performansı ile ilgili olup olmadığı ve varsa ne yönde olduğunu tespit etmek.	Regresyon ve korelasyon analizi	Mali oranları hesaplarken net kar yerine UMS/UFRS’ye göre bulunan faaliyet kârının dikkate alınması işletmelerin performansını daha doğru gösterdiği tespit edilmiştir.
Gücenme ve Arsoy (2006)	Muhasebe standartlarına ve ulusal mevzuata göre farklı düzenlenen nakit akım tablosu ile finansal performansın ölçülmesini incelemiştir.	Örnek olay analizi	Muhasebe standartlarında öngörülen sınıflandırılmış nakit akış formatının, klasik formata göre hazırlanan formata göre daha yararlı bilgiler sunduğunu bulmuşlardır.
Atmaca ve Çelenk (2011)	Çalışmalarında UFRS’lerin işletmelerin finansal analiz uygulamalarının kalite düzeyine etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma için İstanbul Sanayi Odası tarafından 2007 yılı için açıklanan “Türkiye’nin İlk 500 Sanayi Kuruluşu” seçilmiştir. Bu kuruluşlar içerisinde ismini açıklamamış olan 13 işletme ile 15 kamu işletmesi araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Bu bağlamda özel sektörde yer alan 472 işletme araştırmanın ana kümesini oluşturmaktadır. Ayrıca 102 işletmeden geri dönüş olup, bu işletmelerden 9’unun UFRS uygulamadığı belirlenmiştir. Buna göre 93 işletme üzerinde analiz gerçekleştirilmiştir.	Anket, regresyon analizi ve T testi analizi	UMS ve UFRSlerin işletmelerin finansal analizlerinin kalite düzeyine olumlu yönde etkide bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle, UFRS’lerin; • İşletmelerin karşılaştırılabilirlik düzeylerini arttırdığı, • İşletmelerin finansal sonuçlarının güvenilirlik düzeylerini arttırdığı, • İşletmelerin performanslarının doğru biçimde ölçülmesine katkı sağladığı, • Yatırım, yönetim ve kredi amaçlı analizi olumlu yönde etkilediği, sonuçlarına ulaşılmıştır.
Alkan ve Doğan (2012)	Çalışmalarında 2000-2009 yılları arasında UFRS’ye göre düzenlenen finansal tablolar ile ulusal mevzuata göre düzenlenen finansal tabloların rasyo analizleri açısından farklılıkları araştırılmışlardır. 148 adet işletmenin dahil edildiği bu çalışmada, 12 adet oran kullanılmıştır.	T testi analizi	UFRS’nin finansal rasyolara uzun dönemli etkisinin olup olmadığının incelendiği çalışmada, Faaliyet Rasyolarında 2004–2005 yılları için Stok Devir Hızı, Alacak Devir Hızı ve Aktif Devir Hızında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Uzun dönemde UFRS sonrası Stok Devir Hızı ve Alacak Devir Hızında artış olduğu bulunmuştur. Aktif Devir Hızında ise azalma

**Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) Finansal Oranlar Üzerindeki Etkisi:
Bist'de Bir Araştırma**

			olduğu belirlenmiştir. Finansal Yapı Rasyolarından elde edilen bulgulara göre Toplam Borç/Toplam Aktif Rasyosunun 2004 yılı ile 2005 yılı arasındaki değişimi istatistiksel olarak anlamlı değildir. Uzun Vadeli Borç Rasyosunda ise artış vardır. Ayrıca Karlılık Rasyolarında ortalamalar arası farklılıklar olduğu ancak bu farklar istatistiksel olarak ihmal edilebilir düzeyde bulunmuştur. Kısacası, UFRS ile birlikte getirilen düzenlemeler finansal tablolarda bazı hesapların değerlerinde değişimlere neden olduğu tespit edilmiştir.
Çelik vd. (2007)	Sermaye Piyasası Kurulu'na tabi olan 43 şirketin UFRS'ye göre düzenlenmiş 2004 ve 2005 yıllarına ait finansal tablolarından elde ettikleri rasyolar ile ulusal mevzuata göre düzenlenmiş finansal tablolarından elde ettikleri 12 adet rasyoları karşılaştırmışlardır.	Regresyon ve korelasyon analizi	Çalışma sonucunda muhasebe standartlarının ulusal düzenlemelere göre hazırlanan finansal tabloları değiştirdiği ve analiz sürecinde kullanılan çeşitli rasyoları etkilediği sonucu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, uzun dönemli borçlanma rasyosu, borç-özsermaye rasyosu ve duran varlıklar / özsermaye rasyolarında belirgin farklılıklar tespit etmişlerdir.
Cengiz (2014)	2005-2010 yılları arasında Türkiye'de halka açık ve BİST'de faaliyet gösteren 84 şirketin UFRS'ye göre düzenlenmiş finansal tablolarından elde ettikleri rasyolar ile ulusal mevzuata göre düzenlenmiş finansal tablolarından elde ettikleri 15 adet rasyoları karşılaştırmışlardır.	T testi analizi	Çalışma sonucunda muhasebe standartlarının ulusal düzenlemelere göre hazırlanan finansal tabloları değiştirdiği ve analiz sürecinde kullanılan çeşitli rasyoları etkilediği sonucu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, özsermaye karlılığı, aktif karlılığı, toplam varlıklar/ özsermaye, toplam borçlar/özsermaye, toplam borçlar/varlıklar (karlılık oranları ve kaldıraç oranları) oranları için anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
Ağca ve Aktaş (2007)	UFRS'nin finansal analize etkilerini ve uygulayıcıları üzerindeki algılamalarını ölçmeye yönelik yapılan ilk çalışmada, 2004-2005 yılları arasındaki geçiş döneminde BİST'de işlem gören çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren 147 adet işletmelerin hem finansal tablo hesaplarındaki hem de 12 adet finansal oranlarındaki farklılıkları incelenmiştir.	Anket yöntemi	Çalışma sonucunda finansal tablo kalemlerindeki değişimlerden olan bulunanları "dönen varlıklar" ve "maddi olmayan duran varlıklar" istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur.
Callao vd. (2007)	İspanya'daki IBEX-35 şirketlerinin 2005 yılına ait finansal raporlamada karşılaştırılabilirliği ve uygunluğunda muhasebe standartların finansal oran analizine etkilerini ölçmüşlerdir. 26 şirket için 9 adet finansal oranın kullanılmıştır.	T-testi ve Wilcoxon testi analizi	Çalışmanın sonuçlarına göre, nakit oran, toplam yabancı kaynaklar/öz kaynaklar ile ROE oranlarında artış, toplam aktif/toplam yabancı kaynaklar ve ROA oranlarında UFRS öncesine göre düşüş olduğu saptanmıştır. Aynı çalışmanın ara dönem için de yapılması sonucu ulaşılan sonuçlar yılsonu bulguları ile benzer olmuştur.
Uyar ve Büyükşalvarcı (2012),	Çalışmalarında UFRS'ye göre düzenlenmiş finansal tabloların ulusal mevzuata göre düzenlenmiş finansal tablolar üzerindeki etkilerini belirlemek için BİST'de imalat sektöründe faaliyet gösteren 91 adet işletmeyi 2004 yılı için incelemişlerdir. Ayrıca 17 adet finansal orandaki değişim incelenmiştir. Çalışmanın diğer amacı ise, farklı muhasebe düzenlemelerine göre hazırlanan finansal tablolardan elde edilen finansal oranlar ile şirketlerin hisse senedi getirileri ve piyasa değerleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve bu ilişkilerin farklılık gösterip göstermediğinin test edilmesidir.	T testi analizi	Çalışmanın sonuçlarına göre, finansal oranlardan; stok bağımlılık oranı, alacak devir hızı, duran varlık devir hızı, aktif devir hızı, kısa vadeli yabancı kaynak/toplam aktif oranı ve kısa vadeli yabancı kaynak/toplam yabancı kaynaklar oranları istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermiştir. Ayrıca, farklı muhasebe düzenlemelerine göre elde edilen finansal oranların şirketlerin hisse senedi getirilerini ve piyasa değerlerini açıklamada farklılık gösterdiği de gözlemlenmiştir.
Akgün (2013)	Çalışmasında UFRS'nin işletmelerin finansal analizine etkisini incelemiştir. 129 işletme araştırmaya dahil edilmiştir.	Anket yöntemi	Çalışmanın sonuçlarına göre, UFRS'nin işletmelerin finansal tablolar analizini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. Ayrıca işletmeler arasında uluslararası düzeyde ve aynı sektörde faaliyet gösteren diğer işletmeler arasında karşılaştırma imkanı verdiği tespit

			edilmiştir.
Seçer (2009)	Çalışmada UFRS ile SPK tarafından yayımlanan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri arasındaki farkları ortaya koymakta ve bu geçişin BİST’de faaliyet gösteren 207 işletmenin finansal pozisyonu ve performansına olan etkileri incelenmiştir. SPK’ya göre hazırlanan finansal tablolar ile 2005 yılındaki UFRS’ye ilk geçiş sonrası sunulan verilerinden hesaplanan 5 adet finansal orandaki değişimler araştırılmıştır.	T testi ve Wilcoxon Testi analizi	Çalışmanın sonuçlarına göre, finansal raporlarını zorunlu geçiş tarihi öncesi UFRS’na göre hazırlamaya başlayan şirketlerde, SPK tarafından yayımlanan Genel Kabul Görmüş Muhasebe ilkelerinin UFRS ye oranla sermaye ve karlılık yönünden daha muhafazakâr muhasebe uygulamalarına sebep olduğu saptanmıştır. Ancak UFRS öncesi yürürlüğe giren Enflasyon Muhasebesi uygulaması ile aradaki farklar büyük oranda azalmış ve zorunlu geçiş tarihinde UFRS ye göre finansal raporlamaya geçiş yapan şirketlerde bu bulguya rastlanmamıştır.
Ataman ve Özden (2009)	Çalışmalarında hayali bir şirket için örnek uygulama yapmışlardır. UFRS’ye göre düzenlenmiş finansal tabloların ulusal mevzuata göre düzenlenmiş finansal tablolar üzerindeki etkilerini oran analizi yöntemiyle incelemişlerdir.	Örnek olay analizi	Çalışmanın sonuçlarına göre, özkaynak/aktif toplamı, net kâr/özkaynak, vergi sonrası karlılık, faaliyet kârı/net satışlar, satış karlılığı oranlarında düşüş, yabancı kaynaklar/toplam aktif, duran varlıklar/özkaynak ile faaliyet oranlarında (stok devir hızı, alacak devir hızı, aktif devir hızı) ise artış gözlemlenmiştir.
Balcı (2012)	Çalışmada, Ataman ve Özden’in (2009) çalışmasını esas almış ve Belirli varsayımlar doğrultusunda Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine göre oluşturulan bilanço ve gelir tablosunu UFRS’ye uygun hale getirmiştir. Daha sonra dönüştürme öncesi ve sonrası elde edilen finansal oranlar karşılaştırılmıştır.	Örnek olay analizi	Çalışmanın sonuçlarına göre, dönüştürme sonrası dönem karı dönem zararına dönüşmüştür. Yine UFRS’ye geçtikten sonra likidite ve karlılık oranlarının düşmesine rağmen finansal yapı ve faaliyet oranları artışı tespit edilmiştir.
Terzi, Oktem ve Şen (2013)	Çalışmalarında UFRS’ye göre düzenlenmiş finansal tabloların ulusal mevzuata göre düzenlenmiş finansal tablolar üzerindeki etkilerini belirlemek için BİST’de imalat sektöründe faaliyet gösteren 140 adet işletmeyi 2003-2005 yılları arasındaki verileri kullanılmıştır..	Wilcoxon ve Mann-Whitney testi ve lojistik regresyon analizi	Çalışmanın sonuçlarına göre, UFRS’ye göre düzenlenmiş finansal tablolar ile ulusal mevzuata göre hazırlanan finansal tabloların istatistiksel olarak farklı oldukları bulunmuştur. Ayrıca anlamlı farklılıklar stoklar, duran varlıklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve özsermaye hesaplarında belirlenmiştir. Aynı zamanda, cari oran, alacak devir hızı, varlık devir hızı, toplam yabancı kaynak/maddi duran varlıklar, duran varlık devir hızı, özsermaye devir oranı, kısa vadeli yabancı kaynak/toplam yabancı kaynak ve kısa vadeli yabancı kaynak/toplam varlıklar oranları istatistiksel ve anlamlı olarak farklılık göstermektedir.
Pazarskis vd. (2011)	Çalışmalarında 2002-2005 yılları arasında Yunanistan Atina borsasında faaliyet gösteren 20 bilişim teknolojisi işletmesi üzerine araştırma yapmışlardır. UFRS’ye göre düzenlenmiş finansal tabloların ulusal mevzuata göre düzenlenmiş finansal tablolar üzerindeki etkilerini belirlemek için 12 adet oran analizinden faydalanmışlardır.	T testi	Çalışmanın sonuçlarına göre, UFRS’ye göre düzenlenmiş finansal tablolar ile ulusal mevzuata göre hazırlanan finansal tabloların istatistiksel olarak farklı olmadıkları tespit edilmiştir. UFRS’ye geçişin sadece FVÖK/Satışlar ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar/Özsermaye oranlarında istatistiki olarak anlamlı olduğu bulunmuştur.

3. Araştırma Metodolojisi

2001 yılında kurulmuş olan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’nun (IASB) amacı, kaliteli, anlaşılır, genel kabul görmüş ve küresel muhasebe bilgisinin oluşturulmasını sağlamak olarak belirtilmektedir. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’nın (UFRS) hazırlanması, yayımlanması ve güncellenmesinden sorumlu olan IASB, tüm dünya ülkelerini aynı muhasebe ve finansal raporlama standartlarına

bütünleştirerek, küreselleşme etkisi ile ekonomik sınırların ortadan kalktığı finansal piyasalar oluşturmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, 2005 yılından itibaren Türkiye'de halka açık şirketlerde, Türkiye Muhasebe Standartları (TMS)/Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) adları altında Uluslararası Standartların çevirileri kullanılmaya devam etmektedir.

Yukarıda verilen açıklamalar kapsamında ve belirlenen amaçlar doğrultusunda çalışmada, BİST'te sürekli bir şekilde faaliyet gösteren 85 şirketin 2000-2004 ve 2005-2009 dönemlerine ait finansal verileri kullanılmıştır. Ancak bazı şirketlerin verilerinin uygun olmamasından dolayı analizden çıkartılmıştır. Ayrıca bu dönemler, ulusal mevzuat uygulamalarını temsil edecek olan 2000-2004 dönemlerini ve UFRS uygulamalarını temsil edecek olan 2005-2009 dönemlerini kapsamaktadır.

4. Araştırmanın Değişkenleri

Çalışmada UFRS'nin finansal oranlar üzerine etkilerinin incelenmesi amacıyla, çeşitli finansal tablo kalemlerinden faydalanılarak finansal oranlardan faydalanılmıştır. Finansal oranlarının seçimi ise konuyla ilgili yapılmış çeşitli ulusal ve uluslararası literatürden yararlanılmıştır. Tablo 3'te çalışmamızda kullanılan değişkenlere ait finansal oranlar gösterilmiştir.

Tablo 3: Çalışmada Kullanılan finansal Oranlar

Değişkenler	Oranlar	Hesaplanması
Likidite Oranları		
X1	Cari Oran	Dönen Varlıklar / KVYK
X2	Asit-Test Oranı	(Dönen Varlıklar - Stoklar) / KVYK
X3	Nakit Oranı	(Hazır Değerler + Menkul Kıymetler) / KVYK
X4	Stok Bağımlılık Oranı	KVYK - (Hazır Değerler + Menkul Kıymetler + Alacaklar) / Stoklar
Faaliyet Oranları		
X5	Stok Devir Hızı	Satışların Maliyeti / Stoklar
X6	Alacak Devir Hızı	Net Satışlar / Ticari Alacaklar
X7	Dönen Varlık Devir Hızı	Net Satışlar / Dönen Varlık
X8	Duran Varlık Devir Hızı	Net Satışlar / Duran Varlık
Karlılık Oranları		
X9	Özsermaye Karlılık Oranı	Net Kar / Öz Sermaye
X10	Aktif Karlılık Oranı	Net Kar / Toplam Aktif
Mali Yapı Oranları		
X11	Kaldıraç Oranı	Yabancı Kaynaklar / Toplam Aktif
X12	Borçlanma Oranı	Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar

5. Araştırmanın Bulguları

UFRS’nin finansal tabloların analizi/oranları üzerinde etkisinin olup olmadığının test edileceği çalışmada, UFRS öncesi (2000-2004) ve sonrası (2005-2009) dönemlere ilişkin analizi gerçekleştirilmiştir. Farklı muhasebe düzenlemelerine göre hazırlanan finansal tablolardan elde edilen finansal oranlar arasında farklılık olup olmadığını belirlemeye yönelik oluşturulan analizi test etmek için ilk olarak ilgili dönemlere ait olan değişkenlerin/oranların tanımlayıcı istatistikleri verileri Tablo 4’te gösterilmiştir. Daha sonra ise analizde kullanılan değişkenlerin/oranların normal dağılıma uygunluğunun test edilmesi için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Bulunan sonuçlar Tablo 5’te gösterilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak analizde kullanılan değişkenlere/oranlara ait tanımlayıcı istatistikler, UFRS öncesi ve sonrası için ayrı ayrı hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Değişkenlere/Oranlara Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler / Oranlar	UFRS öncesi			UFRS sonrası		
	2000-2004			2005-2009		
	Ortalama	Medyan	S. Sapma	Ortalama	Medyan	S. Sapma
X1	0.0100	0.0000	0.0000	0.0250	0.0000	0.1200
X2	0.0000	0.0000	0.0200	0.0450	-0.0200	0.3000
X3	0.0100	0.0010	0.1000	0.0050	0.0200	0.2000
X4	1.0000	-0.0000	11.000	2.5780	0.0600	3.2100
X5	0.0500	-0.0400	0.0000	0.0220	-0.0400	0.0700
X6	0.0200	0.0010	0.1420	0.0650	0.0500	0.2500
X7	0.0400	0.0001	0.1200	0.0950	0.0003	0.4100
X8	0.0400	0.0000	0.1400	0.0980	0.0000	0.3450
X9	2.9500	0.9000	0.2100	3.0000	2.0000	0.4100
X10	0.2140	0.3500	0.0120	0.1520	0.3900	0.0600
X11	2.0000	2.5000	0.3500	3.2000	3.5800	0.8500
X12	2.1400	0.0800	0.4100	0.1520	0.0500	0.3200

Tablo 4’te görüldüğü üzere, analizde kullanılan oranların ortalama değerlerde UFRS’ye geçişten sonra önemli düzeyde artışlar olduğu tespit edilmiştir. Tanımlayıcı istatistik testinden sonra Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Bulunan sonuçlar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Normallik Test Sonuçları

Değişkenler / Oranlar	Kolmogorov- Smirnov Z		Shapiro-Wilk	
	İstatistik	Anlamlılık (p değeri)	İstatistik	Anlamlılık (p değeri)
X1	0,121	0,000	0,650	0,011
X2	0,245	0,000	0,452	0,000
X3	0,474	0,002	0,541	0,000
X4	0,174	0,000	0,641	0,000
X5	0,214	0,020	0,780	0,000
X6	0,159	0,000	0,680	0,001
X7	0,358	0,000	0,740	0,000
X8	0,320	0,000	0,685	0,000
X9	0,140	0,000	0,700	0,000
X10	0,236	0,000	0,620	0,012
X11	0,421	0,003	0,650	0,000
X12	0,231	0,000	0,540	0,023

Tablo 5 farklı muhasebe düzenlemelerine göre hazırlanan finansal tablolardan elde edilen finansal oranların normal dağılıp dağılmadığını göstermektedir. Tablo 4'e göre, analiz kapsamında kullanılan oranların anlamlılık düzeylerinin %5'in altında ($p < 0,000$) olmasından dolayı normal dağılıma uygunluk göstermediği tespit edilmiştir. Bu nedenle, farklı muhasebe düzenlemelerine göre hazırlanan finansal tablolardan elde edilen finansal oranlar arasında farklılık olup olmadığını test etmede parametrik olmayan testlerden Wilcoxon İşaret Testi uygulanmış olup, bulunan sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Wilcoxon İşaret Testi Sonuçları

Değişkenler / Oranlar	Wilcoxon İşaret Testi	
	Z İstatistiği	Anlamlılık (p değeri)
X1	-0,350	0.000*
X2	-0,320	0.002*
X3	-0,255	0.040**
X4	-0,210	0.000*
X5	-2,410	0,450
X6	-1,250	0.030**
X7	-2,240	0.001*
X8	-1,250	0.000*
X9	-2,390	0.550
X10	-0,455	0.000*
X11	-0,540	0.001*
X12	-0,420	0.650

* , **; sırasıyla %1 ve %5 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.

Tablo 6'da görüldüğü üzere, UFRS'ye göre hazırlanmış ve UFRS'ye göre hazırlanmamış finansal tablolardan elde edilen finansal oranlardan; X1 (Cari Oran), X2 (Asit-Test Oranı), X4 (Stok Bağımlılık Oranı), X7 (Dönen Varlık Devir Hızı), X8 (Duran Varlık Devir Hızı), X10 (Aktif Karlılık Oranı), X11 (Kaldıraç Oranı) oranları %1 anlamlılık düzeyinde; X3 (Nakit Oranı) ve X6 (Alacak Devir Hızı) oranları ise %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Diğer oranlardan X5 (Stok Devir Hızı), X9 (Özsermaye Karlılık Oranı) ve X12 (Borçlanma Oranı) oranları arasında ise anlamlı fark bulunulamamıştır.

6. Sonuç

Küreselleşme ile birlikte uluslararası düzeyde işletme karşılaştırmaları ve işletme değerlemesi önemli bir konu haline gelmiştir. Fakat ülkelerin farklı muhasebe sistemlerine sahip olmaları işletmelerin karşılaştırılmalarında ve analizlerinde sorunlara yol açmaktadır. Bundan dolayı birçok ülke ortak bir dil arayışı amacıyla UFRS benimsemiştir (Yenigün ve Aydemir, 2015, s.63).

Bu çalışma ile farklı muhasebe uygulamalarına göre hazırlanan mali tablolardan elde edilen finansal oranlar arasında farklılık olup olmadığını incelenmektedir. Araştırma kapsamında BİST'de faaliyet gösteren ve 2005 yılında mali tablolarını UFRS'ye uyumlu olarak yayımlayan 85 şirketin verileri kullanılmıştır. Analiz kapsamında kullanılan finansal oranlar; Likidite Oranları, Faaliyet Oranları, Karlılık Oranları, Mali Yapı Oranları olmak üzere 4 ana başlık altında toplanmıştır. Çalışmanın amacı kapsamında farklı muhasebe düzenlemelerine göre hazırlanan finansal tablolardan elde edilen finansal oranlar arasında farklılık olup olmadığını test etmede Kolmogorov-Smirnov / Shapiro-Wilk Normallik ve Wilcoxon İşaret Testi kullanılmıştır.

Elde edilen test sonuçlarına göre; UFRS'ye göre hazırlanmış ve UFRS'ye göre hazırlanmamış finansal tablolardan elde edilen finansal oranlardan; Alacak Devir Hızı, Asit-Test Oranı, Stok Bağımlılık Oranı, Dönen Varlık Devir Hızı, Duran Varlık Devir Hızı, Aktif Karlılık Oranı, Kaldıraç Oranı, Nakit Oranı, Cari oranları istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Diğer oranlardan Stok Devir Hızı, Özsermaye Karlılık Oranı ve Borçlanma oranları arasında ise anlamlı fark bulunulamamıştır. Genel olarak analiz sonuçları değerlendirildiğinde, farklı muhasebe düzenlemelerine göre hazırlanan mali tablolardan elde edilen finansal oranlar arasında farklılıklar olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

Ağca, A. ve Aktaş, R. (2007). First Time Application of IFRS and Its Impact on Financial Ratios: A Study on Turkish Listed Firms. *Ukraine: Problems and Perspectives in Management*, 99-112.

- Yenigün, T., ve Aydemir, O. (2015). TMS/IFRS Uygulamalarının Oran Analizine Muhtemel Etkileri. *Journal of Accounting & Finance*.
- Ahmet, K. A., Y. A., Hatunoğlu, Z., ve Özçalıcı, M. (2015). Türkiye'deki Tekstil Firmalarının Verimlilik Değerlerinin TFRS Öncesi ve Sonrası Dönemler için Karşılaştırılması. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 7(3).
- Akgün, A. İ. (2013). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkisi: İMKB'ye Yönelik Bir Araştırma. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 10-26.
- Ataman, B. ve Özden, E. A. (2009). Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS'ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemi ile Analizi. *Marmara Üniversitesi. İİBF*.
- Balcı, B. R. (2012). TFRS'lerin Oran Analizine Etkileri. *Journal of Yaşar University*, 7(28), 4687-4707.
- Callao, S. vd. (2007). Adoption of IFRS in Spain: Effect on the Comparability and Relevance of Financial Reporting. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 16: 148-178.
- Gücenme, Ü., ve Arsoy, A. P. (2006). Muhasebe Standartlarındaki Sınıflandırılmış Nakit Akım Tablosu Formatı ile Finansal Performansın Ölçülmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 30, 66-74.
- Atmaca, M., ve Çelenk, H. (2011). Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkilerinin Regresyon Analizi İle Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma. A Research Intented To Assess The Effects Of International Accounting And Financial Reporting Standards To Financial Analysis Using Regression Analysis], *The Journal of Accounting and Finance MUFAD*, 49, 87-100.
- Alkan, G.İ. ve Doğan, O. (2012). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın Finansal Rasyolara Kısa Ve Uzun Dönemli Etkileri: İMKB'de Bir Araştırma, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 54, 87-100.
- Çelik, M., Aygören, H. ve Uyar, S. (2007). The Impact of International Financial Reporting Standards on Financial Statements and Financial Ratios, *The Balkan Countries 1st Conference on Accounting and Auditing, Edirne*, 834-835.
- Cengiz, H. (2014). Effects Of International Financial Reporting Standards Application On Financial Ratios In Turkey. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(21), 163-177.
- Doğan, K. (2005). UFRS ve TMS'da Faaliyet Karı ve Mali Oranlarda Faaliyet Karının Kullanılmasına Yönelik Bir Uygulama. *İktisat İşletme ve Finans*, (233), 108-117.
- Kuba, Y. (2007), Ülkemizde 2005'ten İtibaren SPK'ya Tabi İşletmelerce Uygulanan Muhasebe Standartlarının İncelenmesi, *Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara*.

- Pazarskis, M., Alexandrakis, A., Notopoulos, P., ve Kydros, D. (2011). IFRS adoption effects in Greece: Evidence from the IT sector. *MIBES Transactions-International Journal*, 5(2), 101-111.
- Seçer, C. (2009). *Financial Statement Effects of Adopting Accounting Standards: The Case of Turkey*, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Sultanoğlu, B. (2014). *UFRS'nin Borsa İstanbul'daki Şirketlerin Finansal Tabloları Üzerindeki Etkisi: Finansal Bilginin İhtiyaca Uygunluğu ve Finansal Tablolar Analizi*, T.C. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Terzi, S., Oktem, R., ve Şen, I. K. (2013). Impact of Adopting International Financial Reporting Standards: Empirical Evidence from Turkey. *International Business Research*, 6(4), 55.
- Uyar S. ve Büyükşalvarcı, A. (2012). Farklı Muhasebe Düzenlemelerine Göre Hazırlanan Mali Tablolardan Elde Edilen Finansal Oranlar ile Şirketlerin Hisse Senedi Getirileri ve Piyasa Değerleri Arasındaki İlişki. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 25-48.
- Yenigün, T., ve Aydemir, O. (2015). TMS/IFRS Uygulamalarının Oran Analizine Muhtemel Etkileri. *Journal of Accounting & Finance*.